

Bastlení a folklor -

Napsal/a: bernard

Datum zveřejnění: : 6. 07. 2009 v 13:42

Domácí elektro kutil aneb bastlíř je ve svém koníčku člověk spíše osamělý, i když jinak může být povahy kamarádké a veselý. Obvykle má svůj koutek někde v ústraní domácnosti s poličkami plnými různých tabulek, katalogů a příruček, šuplíky psacího stolu obtěžkané všelijakými válečky s drátky i bez drátků, různými nástroji a přístroji. Vše působí trochu chaoticky a neuspořádaně, nenechme se však mýlit pouhým zdáním, takový bastlíř přesně ví, kam má v daném okamžiku sáhnout a co po kratším nebo delším přehrabávání vytáhnout. Už pouhá činnost ve svém království bastlíře naplňuje uspokojením a pokud nějaký nový nebo porouchaný přístroj začne dokonce fungovat, je to jenom bonus navíc.

Folklorní umění vyrůstá z úplně jiných kořenů a všichni ze školy víme, že i v těch nejhorších časech útlaku přežívá především ústním podáním, odpozorováním a napodobováním mezi pospolitým lidem. Dokonce i v dobrých časech, kdy už máme k tomuto účelu zřízeny i vysokoškolské fakulty, instinktivně cítíme, že ten pravý folklor přežije i toto stejným osvědčeným způsobem. Schopnost napodobování je zřejmě součástí genetické výbavy lidových umělců, a spolu s pozorovacím talentem, družnou povahou a optimismem přitahují se folkloristi navzájem a k sobě i ten lid – výsledkem jsou folklorní festivaly.

Vím, zní to neuvěřitelně, ale tyto jmenované společenské úkazy se v minulosti ne tak dávně střetly a jdou spolu už nějaký čas bok po boku, obohacují se navzájem. Možná jste i vy byli svědky těch událostí, které stály u zrodu tohoto spojení, nikdo vám však nemůže vyčítat, že jste si ničeho nevšimli - tak nenápadně to vše začalo. Přestaňme se však tvářit tajemně a pojmenujme věci pravým jménem - vše má na svědomí elektronka PCL85!

Jsou ještě mezi námi pamětníci, kteří zažili ten okamžik. Obraz na televizoru se najednou odtrhl od horního okraje a začal pomalu putovat směrem dolů. S něčím takovým se v raných dobách televizní techniky počítalo a přímo na přední stěně přijímače se nacházel knoflík, kterým mohla hlava rodiny pootočit a vrátit neposlušný obraz do patřičných mezí. Pokrok se však zastavit nedá a po čase se tento knoflík přestěhoval na zadní kryt, předurčen k postupnému zapomnění. Byla to však ta lampa, ta PCL85, která měla v oné situaci hlavní slovo a také ho patřičně využila. Její slábnoucí emise způsobovala, že ten knoflíček na zadní stěně nemohl být opomíjen, naopak.

Hrozilo mu překroucení v momentě, kdy obraz už zkrátka zastavit nešel. Tušíte správně, na scéně se nám teď objevuje bastlíř. Pro omezené kapacity různých Kovo služeb a Okresních podniků byl občan často nucen obrátit se o pomoc na známého bastlíře a býval uspokojen promptně a nenákladně. Bylo jen otázkou času, aby bastlíř navštívil domácnost folklorního umělce a vykonal svou práci pod nenápadným, ale bystrým dohledem talentovaného domácího pána. Ten okamžitě přišel na to, že taková oprava vlastně není nic složitějšího, po odebrání zadního krytu přijímače je ta lampa výrazně identifikovatelná, trčí vysoko z desky, pěkně padne do dlaně a vyměnit jí je určitě lehčí než zatancovat verbuňk. Věrný své družné povaze si tento tanečník nenechal učiněný objev jen pro sebe, seznámil s ním i své druhy a dokonce i sám začal vykonávat tyto opravy čistě z koležalimity, a někteří kamarádi ho následovali. A tak se nám tu objevují tzv. folklorní bastlíři, ve zkratce „fastlíři“. Ne, určitě nechci češtině vnutit nové slovo, použiji ho jen proto, aby se tento text zhutnil, vy ho

rychle (yes, fast) dočetli a mohli se zas věnovat něčemu užitečnému.

Pokrok jde nezadržitelně dál, a lampy v televizorech „vodnéés čáás“. Pro fastlíře rána pod pás. Když se folklor něčeho zmocní, je jeho povinností uchovávat to pro další generace, tak co teď s tím? Podívejte se do moderního televizoru, co tam uvnitř trčí? Elektrolyty! Pro fastlíře hotová spása. Znamé tanečky zůstávají, jen rekvizity se trochu mění. Nemluvíme tu teď o nějakých tantalových kapkách nebo axiálních drobečcích, ve hře jsou jen ty typy, které hrdě vyčnívají z desky, lze je snadno spatřit a bez námahy uchopit prsty. Někdejší kauzální vztah poruchy snímkové synchronizace a výměny elektronky PCL85 se promítl do daleko univerzálnějšího vztahu jakékoliv poruchy (dokonce i žádné poruchy!) a výměny elektrolytů, nejlépe všech z těch větších. Potvrzení těchto slov najdete na internetu, kde doporučení typu „vyměň všechny elektrolyty“ jsou v obci fastlířů zcela běžná a srozumitelná. Takové výměně nahrává ještě jedna příznivá okolnost – elektrolytické kondenzátory jsou celkem laciné. Když se jejich výměnou porucha neodstraní, náklady na zbytečný nákup se skryjí mezi ostatní položky domácího rozpočtu a nejsou tak příčinou nevěle ostatních členů domácnosti. V tomto ohledu je na tom třeba VN transformátor daleko hůř. I on je součástí, která pěkně ční z desky mezi ostatní přehlíženou drobotinou a nemůže tak ujít pozornosti fastlíře. Když selže výměna elektrolytů, je dalším logickým kandidátem na zásah. Opět potvrzováno internetem, otázky typu: „Elyty jsem už vyměnil, myslíte, že mám vyměnit VN trafo?“ však prozrazují náležitou míru zodpovědnosti fastlíře vůči finančním potřebám ostatních rodinných příslušníků a možná i zbytky pudu sebezáchovy.

A co se nám stalo s bastlíři? Jistě, nová doba přinesla i jim nové výzvy. A co teprve internet! Stali se na čas tak žádaní jako před lety, hlavně aby radili fastlířům kam sáhnout a co vyměnit, a chvíli jim to asi i lahodilo. Ale co trvá příliš dlouho, to nakonec omrzí. Po čase, když už si fastlíři na internetu opět vystačí sami mezi sebou, může se bastlíř znovu ponořit tentokrát do on-line katalogů, pdf příruček, SPICE simulací, CAD návrhů, a třebaže ne osamocen, zase být sám sebou a tvůrcem svého vlastního díla. A já mu to docela přeji.